

УДК 636.3 : 631.3

НОВІ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНІ РІШЕННЯ ПОРОДНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ БАГАТОПЛІДНИХ РОМАНІВСЬКИХ ОВЕЦЬ

Сухарльов В.О., к.с.-г.н., доц.

Харківська державна зооветеринарна академія

Факс: 8(05763)57070, тел.: 8(05763)57588; 57512; 57465

Наведені дані стосовно розроблення нових техніко-технологічних рішень для багатоплідної романівської породи овець.

Ключові слова: вівчарство, технологія, вівці, техніко-технологічні рішення, клітка-кучка, годівниця, корми, нумерація.

Проблема. Вівчарство – важлива галузь сільського господарства, яка в період переходу на ринкові відносини економіка України опинилася у глибокому кризовому стані. Відродження українського вівчарства можливе на основі інтенсифікації галузі, що підвищить його конкурентоспроможність.

Інтенсифікація українського вівчарства потребує значного росту продуктивності овець і в першу чергу м'ясної, зокрема виробництва ягнятини. При цьому відомо, що прибутковим вівчарство стає за умови реалізації на одну вівцематку понад 1,5 ягняти в рік [1].

Таким чином, тільки багатоплідне вівчарство (розведення овець багатоплідної шубно-м'ясної романівської породи) дозволяє інтенсифікувати галузь. Вівці романівської породи вперше були завезені нами в Україну в 1990 р. (агрофірма „Руно” Сумської області) [2]. Тут було створене стадо в 500 романівських вівцематок і звідси молодняк розійшовся по всій Україні. Отже, нами було засноване багатоплідне романівське вівчарство України, вівці якого успішно розводяться майже в усіх регіонах держави і мають великий попит, особливо у фермерських, селянських та особистих підсобних господарствах.

Проте вівці цієї унікальної породи, яка є неперевершеною за виробництвом м'яса на одну вівцематку в рік (у 2-3 рази більше, ніж у інших вітчизняних порід овець), вимагають розробки нових техніко-технологічних рішень. Тобто породної технології, як це потребує сучасне тваринництво [3].

Матеріали і методи. При вирішенні цієї проблеми ми провели аналіз існуючих елементів технології виробництва продукції вівчарства та розроблення

нових техніко-технологічних рішень, що найбільш відповідають особливостям породної технології багатоплідних овець.

Результати досліджень. 1. Найбільш важливим технологічним елементом у багатоплідному вівчарстві є збереження ягнят-сиріт і від маломолочних вівцематок і з багатоплідних ягнень (три і більше ягнят). Складність цього питання полягає в тому, що ягнята, як і всі тварини-савці, повинні на протязі перших годин після народження спожити молозиво матері. Це захищає їх від мікрофлори навколишнього середовища до появи власного імунітету. Новонароджені мають свій власний запах, який самки добре знають, тому чужих малят вони не годують. Звичайно ягнят-сиріт і від багатоплідних чи маломолочних самок підсаджують до вівцематок з одним ягням чи до тих, що їх втратили. Для цього вівцематок необхідно тримати (валяти) або використовувати інші примітивні дідівські методи. Нами розроблений спосіб вигодовування проблемних ягнят (сиріт і інших) під іншими вівцематками у клітці-кучці, що має спеціальний фіксуєчий пристрій [4]. Сутність даного способу заключається в тому, що в клітку-кучку поміщається вівцематка-годувальниця яка фіксується за шию рухомими вертикальними прутами в одній із стінок техніко-технологічної конструкції. До вівцематки для ссання підпускаються ягнята-сисуні, а оскільки вівцематка не може повернутися аби розпізнати ягнят і відігнати чужих, останні успішно задовольняють свої потреби у молозиві в перші дні після народження чи в молоці при вирощуванні.

Така клітка-кучка являє собою трапецієвидну форму із огорожуючих щитів. У найвузчій її частині знаходиться фіксуєчий пристрій для вівцематки, який, тримаючи її за шию, дозволяє поїдати корми і пити воду та лягати і підніматися, але не дає можливості повертатися у клітці. Задня частина клітки-кучки розширена і там є достатньо місця для знаходження ягнят на підсосі. Перебування вівцематки і ягнят у такому технологічному обладнанні передбачається на протязі декількох днів. За цей час ягнята приймуть потрібну дозу молозива, зміцніють, набудуть однакового запаху з годувальницею і вівцематка до них звикне. Ефективність такого технологічного прийому значна і виражається у високій збереженості ягнят і їх подальшій продуктивності.

2. Трапецієвидна форма кліток-кучок має високу технологічність і дозволяє компонувати у єдиний блок шість таких конструкцій з єдиною годівницею і напувалкою. Для цих цілей нами розроблено універсальну годівницю-напувалку для вівцематок-годувальниць у блоці кліток-кучок [5].

Комбінована годівниця-напувалка являє собою шестигранну конусовидну піраміду на ніжках до корпусу якої прикріпленні два жолоби – нижній для розсіпаних кормів (найкращий варіант – гранули), а верхній - для води. Верхня частина обладнання являється ємністю для води, що надходить через кран на вершині пі-

раміди-конструкції. Навкруги цієї частини конусу годівниці-напувалки може бути сітчаста об'ємна годівниця для грубих чи соковитих кормів. Таким чином, комбінована годівниця-напувалка, займаючи мало місця, дозволяє замінити складний і ручний процес годування й поїння вівцематок під час їхнього ягніння. Крім цього, створюється запас кормів і води на добу, скорочуються витрати ручної праці і зростає ефективність процесу ягніння.

3. Використання зимових кормів для тваринництва є затратним через дороговизну паливно-мастильних матеріалів і техніки. До того ж жуйні тварини використовують сіно на 60%, силос – 50%, солому – 40% і тільки концентрати використовуються повністю. Таким чином, у годівницях залишається 60-40% кормів з'їдів. Це потребує хоча б раз на тиждень проводити очищення годівниць від залишків, які пліснявіють і загнивають та служать джерелом отруєння тварин. Особливо це актуально для багатоплідних овець у яких багато ягнят на підсосі або вирощуванні. Відхід ягнят від шлункових захворювань – друга причина втрати молодняка у вівчарстві (після легеневих хвороб). Очищення годівниць від кормових залишків відбувається вручну і є трудомістким процесом. Тому нами розроблений новий тип годівниці і пристрій для очистки її від з'їдів [6]. Така годівниця є стаціонарною конструкцією, що має можливість трансформуватися за рахунок поворотного каркасу решітчастих секцій, розташованих уздовж кормового проїзду, встановлених шарнірно на підвищеній основі, яка являє собою її дно, з можливістю піднімання каркасів вгору пристроєм на легкій бульдозерній лопаті в агрегаті з трактором ЮМЗ. Пристрій для очищення годівниць має з боку ліфтера з башмаком для піднімання каркасів секцій над основою годівниць перед їх очищенням і скребком з накладкою для очищення. Поверхня ліфтера виконана синусоїдальної форми, у площині зігнутою у циліндричній поверхні з радіусом, рівним відстані від осі шарнірів секцій до жолоба основи.

Таким чином, використання годівниць наведеної конструкції і пристосування для очищення дозволяє регулярно проводити їх очищення від з'їдів на кормових столах і запобігати отруєнням і захворюванням овець.

4. Важливою проблемою у вівчарстві є мічення тварин (ідентифікація). Для цих цілей використовується система татуювання на вухах, бирок і кліпсів, вищипування номерів щипцями. Але всі ці методи є недосконалими. Так, татуювання неможливе в овець з чорними вухами (романівська та чорноголові породи), бирки і кліпси губляться, вищипи на вухах ускладнюють облік і наносять травми й шок тваринам. Запропонована в усьому світі система мічення мікрочіпами є для вівчарства дорогою. Тому нами (В.О. Сухарльов і В.В. Роговенко) запропоновано метод татуювання тварин (зокрема овець) із нанесенням номерів шляхом вдавлення татуювальними щипцями у хрящ вушної раковини металопорошку (конфігурація потрібних номерів). Зчитування інформації відбувається електромагніт-

ним приладом подібного за виглядом на мікрокалькулятор, що висвічує цифри вушного індивідуального чи порядкового номера тварини. Нами оформлена заявка на патентування розробленого методу нумерації (ідентифікації) тварин (овець).

Висновки. Наведені нові техніко-технологічні рішення у технології вівчарства дозволяють підвищити ефективність галузі і потребують спільних зусиль Інституту механізації тваринництва УААН і інших зацікавлених установ для доведення розробок до стану промислових зразків і подальшого їх серійного випуску та широкого використання в виробництві.

Перелік посилань

1. *Петришин М.А.* Напрями створення конкурентоздатного вівчарства в Західному регіоні // Вівчарство: Міжвідомчий тематичний науковий збірник. – Вип. 30. – К.: Аграрна наука, 1998. – С. 43-46.

2. *Сухарльов В.О., Дерев'яно О.Ф., Нежлукченко Т.І.* Породи овець і кіз // Генофонд свійських тварин України: навч. посіб. / Д.І. Барановський, В.І. Герасимов, В.М. Нагаєвич, А.М. Хохлов та ін. За ред. Д.І. Барановського та В.І. Герасимова. – Харків: Еспада, 2005. – С. 90-112.

3. *Зубець М.В., Богданов Г.О., Кандиба В.М., Головка В.О.* та ін. Породна енерго- та ресурсозберігаюча технологія інтенсивного ... породи: Наук.-метод. посіб. – Вип. 1. – К.: Аграрна наука, 2004. – С. 3.

4. Деклараційний патент. Україна, у 2005 03637. Клітка-кучка для підросування ягнят-сиріт / Сухарльов В.О.; заявник і патентовласник Харківська державна зооветеринарна академія. - № 10354; заявл. 18.04.2005; опубл. 15.11.2005, Бюл. №11.

5. Деклараційний патент. Україна, у 2005 07268. Комбінована годівниця-напувалка для овець / Сухарльов В.О.; заявник і патентовласник Харківська державна зооветеринарна академія. - № 12020; заявл. 21.07.2005; опубл. 16.01.2006, Бюл. №1.

6. Деклараційний патент. Україна, 2002054141. Годівниця для тварин і пристрій для її очищення / Сухарльов В.О., Юрченко Г.В., Задорожня І.А.; заявник і патентовласник Харківська державна зооветеринарна академія. № 56453 А; заявл. 21.05.2002, Бюл. №5.

NEW TECHNICAL AND TECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN BREEDTECHNOLOGY FOR MULTIFOETUS ROMANOVSKAYA BREEDS SHEEP

Summary. Data concerning the working out of new technical and technological solutions for multifoetus romanovskaya breeds sheep have been shown in this article.